Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.

ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 50 (63) Львів, неділя 15 грудня 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 30—13

Домагаймося українських шкіл!

Як переводити шкільний плебісцит?

1. Закон про деякі шкільні постанови з дня 21· VII. 1924 р. В. З. ч. 79. поз. 766 і виконний до нього міністеріяльний розпорядок з 7. I. 1925 р. В. З. ч. 2. поз. 33 дає право родичам дітий в шкільнім віці вносити, що року шкільні декларації за українською викладовою мовою в школі.

2. Шкільний плебісцит складається з двох частин: декларації за українською школою вносять українські родичі або опікуни українських дітий найдальше до 31-го грудня, а опісля вносять декларації до 30. квітня ті, що хотять польської викладової мови в школі.

3. В ціли переведення плебісциту за українською школою треба заложити Повітовий Комітет для переведення шкільного плебісциту в цілім повіті.

В кождій громаді (місті, місточку і селі) створити Місцеві Комітети, які подбають про переведення плебісциту в своїй громаді.

4. За українською школою треба декларацій за найменше 40 дітий. Одначе треба подбати, щоби декларації попідписували і внесли всі українські родичі або опікуни за своїх дітий в шкільнім віці.

5. Кождий батько чи опікун має підписати окрему декларацію за свою дитину з домаганням української (ruskiej) школи в громадськім уряді, а уряд громади має даром потвердити власноручність підпису. В разі якої небудь перепони в гром. уряді, внести проти начальника громади (війта, солтиса) жалобу, чи протест до староства, воєвідства і міністерства внутрішних справ. Як це не помогло би, то підписи підтверджувати у нотаря, в суді, або в старостві.

Щоби збаламутити наших людий — видали поляки шкільні декларації в українській мові, але за польською школою, і підсувають несвідомим українцям до підписування. Тому треба добре дивитися, які шкільні декларації хто підписує, щоби замісць за українською школою не підписав — не хотячи — за польською.

6. Щоби мати контролю над цілою плебісцитовою роботою і унеможливити надужиття шкільних інспекторів, треба шкільні декларації вносити збірно, а до них можна долучити супровідне письмо та доручити за потвердженням рубрум. Як який шкільний інспектор не схоче потвердити рубрум, то внести проти нього жалобу до шкільної Кураторії та Міністерства Освіти, а шкільні декларації вислати порученим листом і рецепіс старанно переховати. Все це треба доручити, чи післати почтою так, щоби вплинуло до повітової шкільної ради найдальше до 31. грудня.

Хто береться до переводження шкільного плебісциту, повинен купити собі за 50 сот. книжочку посла Володимира Целевича п. з. „Про нові польські шкільні закони зі вступом посла Сергія Козицького (практичний порядник враз з текстом закону й виконного розпорядку) та за 1 зол. 20 сот. брош. І. Герасимовича п. з. „На трівогу!“ з практичними вказівками і взорами, а також потрібну скількість шкільних декларацій взірець „А“ по 3 сот. за штуку. З замовленнями звертатися до Правної Оборони при „Рідній Школі“ у Львові, Ринок ч. 10.

Правна Оборона при „Рідній Школі“.

—o—

Як то на маневрах буває...

Недавно були в Еспанії малі маневри кавалєрії, на яких був еспанський король. На маневрах всяко буває.. а тут бачимо, як один вулан хотів похвалитися перед королем, що скочить верхом з високої скелі, і перевернувся з конем. Щастя, що вийшов ціло, а король, що стояв з боку, лише посміявся з него.

Американці заговорили про те, аби Україна була самостійною державою.

Незвичайно цікава відомість прийшла до нас із Америки. На однім засіданню американського сенату в Вашінґтоні сенатор Ковплєнд поставив від себе і від більшої ґруги сенаторів внесок, аби визнати незалежність України, як окремої держави. Сенатор Ковплєнд пригадав, що Україна була самостійною свобідною державою в роках від 1917 до 1920 і тоді богато европейських держав визнали Україну самостійною державою. Але в 1920 р. напали на Україну московські комуністи і окупували її та тримають насильно дотепер. Сенатор предложив, аби американський сенат Зєдинених Держав визнав Україну свобідною державою. Цей внесок буде попирати прихильно та частина американських сенаторів, яка є проти поневолення України, Грузії, Білоруси і инших країв і народів, які тепер є в ярмі більшовиків-москалів, так, як були у ярмі царської Росії. Внесок передано під обради комісії.

Потвердження цеї відомости ще не маємо, тому й нічого не пишемо про неї. Якби показалося що це дійсна правда, то вартоби передусім тішитися тим, що й американці добре знають про ті кривди, які терпить український нарід на своїх землях, — і жичливо бажають народови свободи.

—o—

Кажуть, що селяни будуть забезпечені на старість і що не можна буде ділити господарства.

Польська влада, як кажуть, приготовляє такий закон, що кождий селянин мусіти ме обезпечити себе та свою рідню на старість та на випадок неспосібности до праці. Само собою розуміється, що кождий буде мусіти платити за таку обезпеку премії, подібно, як платиться за асекурацію будинків проти огню.

Крім того той закон має заборонити ділити господарку між дітий. Ціле господарство буде переходити лише на одну дитину, а та дитина буде готівкою сплачувати другим дітям їх пайки.

Чи це буде добре, чи ні, ще не знаємо бо ще невідомо докладно, як буде виглядати той закон.

—o—

Перед св. Андрієм.

13-го грудня припадає церковне свято Апостола Андрія.

В цей день звичайно в містах відбуваються ярмарки, а по селах... і жид має ярмарок, не даючи собі ради з продажю горівки нашим хлопцям; а продаж продовжується нераз і цілу ніч, так, що бідний Майорко чи Сруль й спати не лягає — та мабуть тоді „найбіднійший“, коли горівки не стане. А жидки у місті в цей то день „швіцують“ на торзі та по шинках, — аж пріють, обслугуючи наших селян отруєю.

Таке, як діється на св. Андрія, діється і в инші свята. Я лише беру цей день за вказівку, як то іще далеко у нас від поступу, від зрозуміння клича „Проч з алькоголем“!

В цей день, як вже згадано, відбуваються ярмарки. Селяни навантажують вози своєю працею та везуть у місто та продають. Та кому продають? - Жидам! Та за яку ціну? За півдармо!

І як то ще жид обходиться з селянином і як його нераз називає! Чи дуже то ображується селянин тим? Але де там!

У нас між сільським людом так: Того, хто бажає їм добра і в горячости бажання скаже нераз правду: „Ми темні, ми недбайливі за своє, ми раби“ — деякі уважають за свого ворога, а слова його за образу, а коли жид, купуючи за безцін селянську працю - кервавицю, зве селянина „хлоп“, „ґой“ і ще гірше, то селянин-господар тим мало (або нічо) ображається, — бо тому самому нераз і продасть і в нього купить!

От коби то нам селянам раз позбутися таких назв! — викрикне неодин, а думаю, що всі — бож кого не давить пониження? Вийти з біди і з пониження можемо, але треба мати свою гідність. Якби ми хотіли просвіщатися, то не називалиби нас темними. Якби ми нічого у жидів не купували і нічого жидам не продавали, — тоді жид не називавби нас дурними ґоями.

Але, на жаль, ще далеко до цього, а коли говорю неправду, то най день і ніч св. Андрія говорять. На ярмарці в цей день, як то осінню, наш селянин збуває свою працю за півдармо жидам, а у жидів купує і платить дорого.

У нас все чомусь слова з ділами розминаються. Скільки то літ до війни, а скільки тим більше по війні сіється кооперативні кличі, щоби купувати і продавати в кооперативах, однак з вини не чиєї иншої, а з нашої, наша кооперація ще не розвинулася добре, бож кождий скаже, що не всі ми всякі закупна і продажі полагоджуємо в наших кооперативах. Спробуймо бодай через рік лише в кооперативі купувати та збутове продавати, а побачимо, що дійсно і на добре обходилисяби без жидів та ярмарків, що стільки часу і нашого гроша пожирають!

Але вернімся ще до нинішного Андрія. Ми на ярмарці — на торзі. Загляньмо у який небудь шинок. Людий повно — а таки наших селян. Нібито „гріються“ отрутою і платять і нищать здоровля та дорібок. Чи розумно то, чи по людському, чи по українськи? — осудіть самі — а я втікаю на село, — бо годі довше в місті. В селіж нині хлопці і дівчата (не від тогож і жонаті) „справляють“ Андрія, чи там як кажуть „Гандрая“.

Дівчата по кілька збираються до одної хати, „рихтують“ закуску, бож вечером хлопці прийдуть з могоричем. І заходить в голову ледви який підросток „кавалір“, якбито роздобути горівки на вечір і то якнайбільше, бо чим більше він купить і випє сивухи, тим більше наговорять „доброго“ про нього. І щож, щоби догодити дурному пияцькому гонорови та звірячій жажді пиття за послідний, гірко запрацьований гріш, купує у жида коршмаря отруту. Однак часто і таке водиться, що син користає з того, що батько в місті на ярмарці, і краде збіжжа на горівку. Діється таке не тільки на Андрія.

Ей, хлопці, сільські (сказати по правді, не до всіх це відноситься), де ваш розум, де ваша честь, серце, любов до родичів і до народа? Чи міркуєте собі, куди ви їдете піятикою, куди горівкою пливете? У пропасть ганьби і неслави! Чи знаєте, до кого вас можна прирівняти, коли ви вже підпиті ніччу під дверми або вікном жида ламентуєте ще за труткою-горівкою: „Майорку, та продайте для мене хоч ще одну — ви маєте? Що! ви мене не знаєте?“.

Так-так, пишу правду — бо дуже богато таких людців по наших селах нині знаходимо. Аж страх! Пють - відтак і не без того, щоби не побилися — бож пяні це божевільні.

Неодин „кавалір“ думає: Поставлю богато „штофів“ із горівкою і тим зазначу свою щедрість та маючість та ще перед гарною Ганею чи Марисею. Не знаю, чи мудра дівчина хвалилаби собі такого марнотравця, піяка, забіяку і чи бажалаби собі за мужа такого. Мудра людина: господар, господиня на піятику в своїй хаті не позволить, а мудра дівчина хлопцем-піяком гордить і бридиться його як заразп.

Рівнож і війти і радні, серед яких тепер по наших селах можна найти тверезих та щирих українців, не тільки в хатах, але загалом в селі на піятику не повинні позволити, а тимбільше не позволять в цім році та на будуче зневажати піятикою свято Андрія Апостола.

Навпаки, будуть старатися, щоби памятку цього Апостола обходжено інакше, — не піятикою, — але читанням, розважаннем дечого з історії України, хочби навіть і того гарного переказу, який говорить, що вже тому 1900 літ Апостол Андрій завитав на Україну, станув на київських горах, поставив хрест та поблагословив чудові київські гори, могучі води Дніпра Славути і, незміримі лани, степи і цілу Україну на це, щоби цвила і пишалася святинями божими та народніми, а не коршмами, щоби цвила славою невмірущою, та народом тверезим, вільним та славним із славних діл, а не із піятики. Піяцько — лайдацького спомину, свого імени напевно не бажав від Українців Апостол Андрій! Зато варто поручити Андріївські вечорниці і старосвіцькі обряди і звичаї але тверезі, без горівки і бійок та без дикого галасовання.

Написав *С. Король із Лучиць.*

—о—

Що чувати на Україні?

Десь у січні має відбутися в Харкові велика розправа проти арештованих свідомих українців. Московська Чрезвичайка оголошує, що арештовані були зорґанізовані в „Спілці Визволення України“ і разом з „Союзом Української Молодіжи“ мали за ціль, прогнати з України московських наїздників-комуністів і визволити Україну з під московського ярма. За це їх будуть судити московські більшовики і свої перевертні.

Більшовицькі ґазети хваляться, що нібито „ціла Україна“ хвалить чрезвичайку за ті арештовання і домагається кари для арештованих Українців. Але то не „Україна“, лише всякі московсько-комуністичні орґанізації, що роблять це на приказ тої самої Чрезвичайки, бо якби не зробили, то із ними булоби таке саме...

Московські комуністи дальше переслідують нарід, а що то за людці, мож уявити собі з того, що з найкращої церкви в Київі, собору св. Софії, збудованого князем Ярославом тому 900 літ, хотять тепер зробити коршму і готель!

Та нарід і свідомі діячі не зражуються тими новими переслідуваннями але далі будуть працювати для добра рідного краю. Навіть на Україні, по тих арештованнях, нарід не застрашився, але карає, де може, московських урядників і посіпак. От у Кагарлику на Київщині замордували селяни трьох комісарів, що приїхали на села з відчитами проти арештованих, в Полтаві застрілив хтось голову міської чрезвичайки, а в Умані підпалили більшовицьку кооперативу.

Українська молодіж, що демонструвала 21. листопада перед більшовицьким конзулятом і москвофілами, ухвалила на своїм вічу резолюції, щоби прочистити наші інституції від прихильників московського більшовизму та щоби поборювати такі ґазети, як Сельроб, Раду, Прицю, Нові Шляхи і инші комунізуючі, що хотять запрягти нарід в ярмо московської комуни. Молодь візвала також тих галицьких вчених, які дістали від більшовиків титули, (іменовані членами Академії Наук) щоби зреклися тих титулів, бо одержали їх від ворогів нашого народу.

Бо це очевидне, що на Україні панує Москва і Україна не має жадної свободи. І цілий нарід виступає проти тої неволі і буде боротися аж до побіди.

Читання з історії України

Дальші війни запорожців з поляками.
(1625—1630)

В попереднім числі написали ми про те, як по смерти гетьмана Сагайдачного розпочалися на Україні нові війни козаків з поляками і як в р. 1625 козаки знову нібито згодилися, сидіти тихо і вибрали гетьманом Михайла Дорошенка, якого затвердив польський король.

Гетьман Михайло Дорошенко почав нібито виписувати козаків, бо згідно з умовою з поляками, мало лишитися лише 6 тисяч, а решта мала розійтися по своїх селах і робити панщину. Але з того знову нічо не вийшло, бо раз, що ніхто й не думав вертатися під панську руку, а друге, що сама Польща небаром почала збирати охочих козаків на війну проти шведів. Сам гетьман Михайло зібрав у 1628 році 4000 козаків і пішов з ними на Крим, помагати кримському ханови Магомедови проти другого хана Джанібека, який скинув Магомеда з престолу. Та битва була для козаків нещаслива. Козаки разом з Магомедовими татарами почали вже перемагати Джанібекове військо, та коли Магомедові татари побачили, що козаки повбивали вже богато їх братів-татарів, зробилося їм жаль, що вони воюють проти своїх і перейшли на бік Джанібека. Тоді разом розбили горстку козаків, убили Магомеда і гетьмана Михайла, а його голову повезли до Кафи і застромили на мурі на позорище.

Та заледво минув рік, як козаки (1629) знову нападають і напастують татар і турків і під проводом молодого сотника Богдана Хмельницького, що втік з турецької неволі, підпливають на 300 чайках аж під турецьку столицю Царгород (по турецьки Стамбул).

А в році 1630 розійшлися по Україні між народом чутки, що польські вояки, які тоді кватирували на Україні і нераз тяжко знущалися над народом, хотять вирізати усіх православних. Під Київом вибухло було селянське повстання. Селяни й козаки почали ловити і люто карати польських жовнірів, а коли тодішний гетьман Грицько Чорний, який хотів згоди з поляками, здержував повстанців, то вони зловили його і вбили. Запорожці вибрали собі гетьманом Тараса Трясила, до нього пристало і 4000 реєстрованих козаків (тих, що стояли по містах ніби то на польській службі) і Тарас розпочав нову війну з поляками.

Весною 1630 року рушив з невеликим козацьким військом на Україну. Проти нього вислали поляки військо під проводом шляхтича Самійла Ляща. Це був страшенно жорстокий чоловік, як зловив якого козака, то вперед мучив а потім убивав. Він успів примусити Тараса Трясила відступити за Дніпро, аж до Переяслава. Конецпольські обложив Переяслав військом і по трьох тижнях запорожці мусіли піддатися. Та цим разом обійшлося без злочинства. Поляки не були певні себе і тому не знущалися над козаками, але пустили їх вільно і навіть не зажадали видачі гетьмана Трясила.

Про Тараса Трясила є народний переказ, що він десь над річкою Альтою напав одної ночі на поляків і вирізав усіх. Цю ніч прозвали „Тарасовою ніччю“ і про неї написав Тарас Шевченко гарний вірш. Та можливо, що цей переказ відноситься до якоїсь иншої битви козаків з поляками, бо під Переяславом такої не було. — Другим разом скажемо, як козаки-запорожці далі воювали з поляками.

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Німецький парлямент

відкинув більшістю голосів той закон, на який німецькі націоналісти зібрали були 4 міліони підписів, а який мав постановити, що Німеччина не має платити Франції жадних відшкодовань. Тепер відбувається в цілій Німеччині плебісцит (голосовання), і як упаде 20 міліонів голосів (половина виборців) за тим, аби Німеччина не давала відшкодовань, то це стане законом, а всіх німецьких міністрів, що підписали ту умову з Францією і з иншими державами, будуть судити. Та то буде важко зібрати 20 міліонів голосів. В це не вірять і французи, бо далі вивозять свої війська з Надренії, так, як ухвалили в Гадзі, де підписувалися німці, що будуть платити відшкодовання.

Минулої суботи забралися французькі війська з німецьких надренських міст так званої другої полоси: з Кобленції, Аквісґрану, Дірен і Тревіру. Вони стояли там майже 11 літ і тому

в цілій Німеччині велика радість,

що вже воріг забрався з їх краю. В тих містах вивішено знову німецькі прапори, а в костелах задзвонили радісно всі дзвони.

По Новім Році мають французи забрати решту своїх військ з над Рену, з так званої третої полоси, яку окупували в 1918 році, і тоді вже не буде на німецькій землі ані одного французького вояка (англійці вже давно забралися).

Бельгія має тепер клопіт.

Треба знати, що Бельґію заселюють два народи: флямандці і вальони. Флямандці це германське племя (те, що й німці) і є їх около 4 міліони, а вальони то романське племя (те, що й французи) і їх є менше, бо лише 3 і пів міліона. Але вальони властиво панують, а флямандці чуються покривджені. Тепер флямандці вмоминаються за рівні права і приходить до спору з вальонами, а уряд старається погодити ті два народи. Та не погодить їх скорше, аж дасть флямандцям всі права, які мають вальони, щоби так було, як тепер є в Швайцарії, де живуть німці, італійці і французи, але всі вони жиють спокоинку в згоді і гордо називають себе швайцарцями, бо всі мають справді рівні права: мова, звичаї і культура кождого з тих народів є там в однаковім пошанівку. (Подібну Швайцарію думали колись зробити в Східній Галичині, але сталося инакше).

На більшовицько-китайському фронті

успокоїлося, бо — як ми вже писали, китайці згодилися майже на все, що хотять більшовики і вже почали переговорювати про замирення. Та певно, що той мир не буде довго тривати. Як китайці заведуть лад у своїм величезнім краю, то ще зможуть відбити собі ту залізницю в Манджурії, яку тепер мусять знову віддати більшовикам.

Всі чекали нетерпеливо, що то буде

в Польщі

дня 5. грудня, коли то зібрався наново польський сойм у Варшаві. Але **не сталося нічо нового.** Маршалок сойму Дашиньскі отворив сесію, а по нім виголосив промову міністер скарбу Матушевскі про буджет. По промові міністра говорив від партії польських соціялісів посол Недзялковскі. Він сказав, що соціялісти (ППС) не допустять до ніякого державного замаху і до обмеження прав сойму, та виступив проти того, аби військо вмішувалося до політики (проти цего виступив і Дашиньскі). По Недзялковскім говорили другі польські посли тих партій, що є проти теперішного уряду і

поставили внесення, аби теперішньому урядови ухвалити недовіря

та аби утворився другий уряд. Потім промовив

Голова Клюбу Українськ. Послів, Др. Дм. Левицький

(гол. Унда). Він сказав, що відношення уряду до українців не поліпшилося, але ще погіршилося, положення українського народу під Польщею є тепер не ліпше, як було за давного вшехпольського уряду, — перед 1926 роком. Бо ендеки (вшехполяки) були бодай щирі і говорили явно, що хотять дусити українські стремління, а теперішні правителі говорять гарні слова про терпимість (толеранцію), а на ділі змагають до того самого. Українцям все одно, яка буде конституція, бо ще їм хочби й з найліпшої конституції, коли всі їх права лише на папері? Коли вибирати між урядом і соймом, то все таки нам українцям ліпший хочби і ворожий сойм, бо сойм є бодай малою гальмою в самоволі і в соймі можуть заступники українського народу бодай висказати свій протест і свої думки, які дійдуть до відома цілого світа. Вкінці др. Д. Левицький заявив, що українські посли **будуть голосувати проти буджету і за недовірям теперішному урядови.** Потім промовляв жидівський посол Ґрінбавм і зголосив також **недовіря урядови.**

Подібно промовляв голова української радикальної партії др. Бачинський і він представив гірке положення українців і те, як власти касують самоуправу громад.

Внесення українців і білорусинів про відкинення буджету не мало більшости голосів і тому буджет відіслали до комісії. В пятницю відбулося голосовання над внеском недовіря урядови. Цей внесок поставили в четвер під ухвалу: польські партії соціялістів (ППС) „Визволене“, Вшехполяки (НД), Стронніцтво Хлопске (С. Хл.) „Пяст“ (партія Вітоса), Христ. Демократія (ХД), всі українські партії, білорусини, частина жидів-сіоністів (пос. Ґрінбавма) і комуністи. Перед голосованням промовляли ще деякі міністри, м. м. міністер внутрішних справ Складковскі і міністер скарбу скарбу Матушевскі. Їм обом перерививали часто посли з опозицийних польських партій. Вислід голосовання був такий, що за довірям урядови голосувало 120 послів („одиника“) а проти довіря 246 послів. Отже

великою більшістю голосів ухвалено теперішному урядови недовіря.

Зараз по проголошенню висліду голосовання всі міністри вийшли зі соймової салі. Дальші наради сойму унеможливили комуністи. Вони почали кричати і протестувати проти того, що їм не позволили брати участи в дискусії. Один комуністичний посол, вискочив на лавку і розвинув червоний комуністичний прапор. Зачалися крики і сварки, а тоді Дашиньскі заявив, що замикає засідання, а про слідуюче повідомить послів письменно.

Всі цікаві, що буде тепер дальше. Коли урядови ухвалили недовіря, то теперішні міністри повинні зараз зріктися свого уряду а на їх місце повинні прийти другі. Але, чи так станеться, не знати. Тепер богато залежить від того, чи президент Польщі поручить комусь утворити новий уряд з новими міністрами. У всякім разі теперішне положення в Польщі є дуже цікаве і напружене. Побачимо, як воно закінчиться і розвяжеться.

Пояснюйте всім, яку користь має той, хто передплачує „Народню Справу“! та читає її прегарний Календар „Золотий Колос“.

Як селяни богаті, то всім добре живеться.

Пише до нашої редакції один передплатник „Народньої Справи“ таке: „Ви, Пане Редактор, завсіди тішитеся, як збіже дорожіє. А ми тут в горах, що маємо лише трохи власної мандибурки (бульби) і вівса, сумуємо, бо мусимо купити і кукурудзів і жита та иншого борошна. Вам радість, а нам смуток“.

Трохи правди є в тих словах нашого передплатника з Карпат, але і трохи непорозуміння. Бо подумайте: в нашій країні жиє з управи ріллі коло 80 процент людий. Всі другі живуть з тих 80 процент селян. Одні роблять для селян машини, другі сукна і полотна, треті дошки і опал, инші, наприклад купці, вимінюють селянські вироби за фабричні. Як селянам зародить збіжжа і добре їм платять за нього, то всім тоді добре. Бо селяни тоді всього богато купують і всі коло них добре заробляють. А як селянам зле живеться, то всім зле, як наприклад тепер. Бо тоді на селі нужда, нема за що купити машини, сукна полотна, ніхто не будується, не купують лісових виробів. Всюди тоді застій: по крамницях, фабриках, навіть в лісах. Бо найважнійший доставець і відборець: селянин бідує та немає гроший. Хоч тоді збіжжа дешеве та бідний Ґуцул чи Бойко в Карпатах не має його за що купити, бо робота в лісах стоїть. По містах на долах також не заробиш, бо фабрики стоять.

Тому шановні читачі з Карпат і ви, що не маєте збіжжа на продаж, не беріть нам за зле, як ми радіємо коли селянська праця дорожіє. Тоді і вам ліпше буде житися. Подумайте, а зрозумієте це, бо то не тяжко.

ТЕПЛА ЗИМА.

Дотепер всі учені страшили, що зима буде люта. Тепер, як зима спізнилася, змінили свої ворожби і ворожать теплу зиму. Це підтверджує також теплота над атлянтійським океаном, що ділить Европу від Америки. В нім вода така тепла (10 до 15 ступнів), що вона ще довго буде нагрівати Европу.

Про військовий податок.

Військовий податок істнує на основі арт. 80., закон з дня 23. V. 1924 р. про загальний обовязок військової служби. Блищі постанови про цей податок находяться в розп. ради міністрів з дня 31-го марта 1926 р.

Хто має платити військовий податок?

Військовий податок мають платити всі ті, що їх при бранці признано зовсім нездібними до військової служби і ті, що їх признано до служби в загальнім ополченню, і ті, котрим, як одиноким живителям рідні, або власникам рільних господарств, відрочено військову службу, котрих опісля по відбуттю 5-и місячної служби приділено до резерви.

Як довго платиться військовий податок?

Особи, приділені до резерви, платять військовий податок до 40-го року життя. Особи зовсім неспосібні до військової служби або приділені до загального ополчення платять до 50-го року життя.

Хто звільнений від в'йськового податку?

Звільнені від військового податку особи нездібні до жадної праці, коли не платять доходового податку, а також особи, які є на удержанню громади, а вкінці резервісти, однак лишень в тім році, коли відбувають вправи.

Форма податку:

Військовий податок складається з 2-ох частий, а саме:
1) засадничого податку
2) додатку до державного доходового податку.

Засадничий податок виносить 10 зл. (річно) для перенесених до резерви і зовсім не спосібних до резерви, а 20 зол. для здібних до служби в загальнім ополченню зі збруєю, а 15 зол., для здібних до служби в загальнім ополченню без збруї. Додаток до засадничого платять тільки ті, що платять державний доходовий податок.

Військовий податок має платити сам зобовязаний, а не його родичі.

У нас завелося таке, що деякі скарбові уряди виставляють платничі накази не самому зобовязаному, лише його рідні. Прим.: коли зобовязаний не має ніякого майна, та виставляють платничі накази його батькови, власникови рільного господарства. Таке поступовання скарбових урядів є противзаконне і де скарбові власти так поступалиби, треба вносити відклики (рекурси) до скарбової палати. Такий відклик муситься виграти, бо такі є постанови закона. Відклик вноситься на руки скарбового уряду в реченци 14 днів від дня доручення платничого наказу.

Посол В. Целевич.

Чого не вміли зробити інжінери,— те зробили селяни.

В однім селі північної Італії похилилася 35 метрів висока церковна вежа. Інжінери, сказали, що вежі не дасться направити і що її треба розібрати.

Але парох їх не послухав. Одної неділі скликав пополудни всіх своїх парохіян і вони при помочі ріжних підпор та клинів випростували вежу!

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ І ВСІМ КАЖЕТЕ?

Що „Народня Справа призначила тепер численні надгороди для піврічних і річних передплатників? Крім великої скількости малих надгород будуть вильосовані дві корови!

На кождих 50 передплатників, що пришлють найдалі до кінця грудня піврічну передплату на 1930 р. вильосуємо 1 надгороду в сумі 6 зол.

Крім того поміж тими всіми піврічними передплатниками буде вильосована

одна молочна корова вартости около 40 долярів.

Друге льосовання буде для річних передплатників, то є для тих, які до кінця грудня пришлють з гори передплату на 1930 рік, то є 12 зол. Тут на кождих 50 передплатників вильосуємо премію в сумі 12 зол. Крім того поміж річних передплатників вильосуємо також

одну молочну корову вартости около 60 долярів.

Надгороди будемо льосувати по замкненню і проголошенню листи піврічних і річних передплатників. Точний речинець льосовання і спис управнених до льосовання оголосимо в ґазеті в половині січня.

Хто виграє 6 зол. або 12 зол., буде мати право, взяти собі **в своїй кооперативі** або в иншій якійбудь українській крамниці, в селі чи в місті, **товару, якого захоче, на таку суму, яку виграв,** отже на 6 зол., або 12 зол., а ми вже наперід за нього той рахунок вирівняємо.

Хто виграє корову, до того по попереднім порозумінню з ним вийде від нашої Редакції

Комісія під проводом Івана Сорокатого

і на місці, на торзі чи десь приватно, закупить корову і передасть на власність тому, хто виграв.

Не зволікайте ні одної хвилини а сейчас вирівнайте передплату по кінець року і вишліть піврічну або цілорічну на 1930 рік,

бо кождий може мати щастя виграти одну з тих надгород!

(Докладніше про це було написано в двох попередних числах).

Лист до Івана Сорокатого.

Друже Йване Сорокатий, дякую Вам нині,
Що світите своїм світлом селянській хатині.
Бо вже знають Вас на селі навіть малі діти,
Зачинають по ґазеті Ваш підпис глядіти.
І як знайдуть де Ваш підпис, то зараз читають,
Цілу хату звеселяють, журбу проганяють,
Цілу хату звеселяють, як зачнуть читати
Про тих панів, що Ви вчили їх снопи вязати,
Тай про радцу, про протокол, що Ви підписали
За ті бомби, що в кишені Вам грушками стали.
Все так гарно і так складно на голос читають
Тай на село в свою хату всі Вас запрашають.
Тож Вам просьба і від мене, любий наш Іване,
Приїжджайте до нас в гості, як зима настане.
И не переставайте далі усіх нас навчати,
Як нам ту біду рогату зі села прогнати.
На тім кінчу — та ще прошу скоро відписати,
Чи будете по Торбинцях ще десь війтувати.
Ви богато нас навчили, не шкода вже труду,
Як ще десь будете війтом, я писарем буду.
Бо горівки не вживаю, не люблю курити,
То Вам як раз за писаря мігби я служити.
Тож чекаю на відповідь, кланяюсь низенько,
Друг Ваш щирий зі Шнирева

Юрій Кулясенько.

Умер один редактор „Селянина“

Редактор ґазети „Селянин“, 50-літний Микола Величковський, пив і забавлявся цілу ніч з четверга на пятницю (5 на 6. грудня), а досвіта нагло скінчив життя, бо мабудь затроївся горівкою. Його трупа взяли до судової трупарні, де ще будуть різати тіло і слідити, чи він справді погиб від горівки, чи може хтось отруїв його. Бо що згинув затроєний, то вже лікарі ствердили.

В останнім числі (5) „Селянина“ відгавкується та повна плюгавства „ґазета“ від тої крадіжи, за яку ми вже подали її до суду, але гавкає так підло, що не варто й повторяти, бо аж смердить. А статі з „Золотого Колосу“ і з „Народньої Справи“ краде живцем далі!

Про цю гниль більше не будемо згадувати, хіба ще напишемо, як буде судова розправа.

Вирівнайте передплату до кінця року!

До складу й прикладу.

Дві потіхи.

Здибав я якось Матія, йде такий утішний, я питаю: — „Що чувати, Матію безгрішний?“.

А він каже: — „Ні, Іване я вже гроші маю, хоч не мої, але в своїй касі їх тримаю!“.

— „Ов, а то вже від коли так Ви пошились в піря?“ — „Мене вибрали в Вербинцях на мужа довіря!“.

— „Ну, то ви вже немалої чести доступили, що вас люди тим довірям щедро обдарили!“.

— „Та довіря — честь велика, нема що казати, але мушу я за тее й добре працювати. Бо то, знаете, не всі ще в нас свідомі люди, треба розум з них кресати, як з твердої груди. Як прийдеться передплати тії відновляти, треба добре неодного ще нарозумляти!

Каже: „Що там! день чи два дни, пани почекають, я не пішлю, то за тее другі посилають!..“ А не знае, що як таких знайдесь спора мірка, то в буджеті редакційнім вже світиться дірка. А крізь дірку, любий брате, вже не добро видно, нам усім за тую дірку мусить бути встидно. Нераз ми через недбальство дірок наробили, а через те й це, що мали, ми скоро згубили! Отже я їх поучаю: „Слухай, брате й свате, віддай свій довг на ґазету, щоб дір не пізнати!“ — А тепер їх накланяю, дати передплати на другий рік і на піврік, і не зволікати.

Кажу: „Раз ті гроші пішлеш тай спокій меш мати, а в припадку буде тебе кому ратувати. Отже з того тільки користь мати меш, не шкоду, а до того, можеш навіть взяти надгороду. „Шість“ або „дванайцять“ візьме кождий пятьдесятий, варта в тім нам свого щастя також спробувати.

Ну — а ті дві надгороди: **молочні корови**, то також надія гарна тому рільникови. Вже тепер по цілім світі піде добра слава, що так красно офірує та „Народня Справа“!“. Хто виграє, то виграє, заздрити не треба, як не ти, то другий брат твій, це щастя, мов з неба! А все хтось ґазету нашу ме благословити, що молочком свої діти зможе закропити. Отже всі ми передплату хоч піврічну шлемо, і розуміймо, що нікому, лиш собі даємо!..“

Ну і правда, та примова всіх нарозумила, всі зложили передплату, в мене чеків сила! Є щось сорок, йду на почту, ось вже почта близько, зараз сипну їм ті гроші, мов який панисько. Най ті пани при вікінці аж з дива зітхають, що селяни українські себе просвічають. Не жалують на ґазету кілька злотих дати, бо з ґазети добре вчаться, як біду прогнати!“

Попращався я з Матієм, в місто завертаю, а на серцю так легенько, тай собі думаю: От коби так по всіх селах люди зрозуміли, що лиш точністю й розумом дійдемо до цілі!

Йду до хати, а на дверях якийсь лист чекає, отвираю, то з Торбинців хтось поздоровляє.

„Друже Йване Сорокатий! Все благополучно! Наш Мотика в нас війтує щасливо і зручно. І ніхто нас із повіту вже не коніруе, бо всі знають, що громада наша не жартує. Простибі Ти, що навчив нас,

В ГРУДНІ МАЮТЬ УСІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДОПОВНИТИ ЗАЛЕГЛУ ПЕРЕДПЛАТУ ЗА ЦЕЙ РІК.

за своє стояти, тепер якось лекше жити і долі чекати!“.

„Слава Богу!“ — я подумав тай сів відписати: Всім Вам кланяється щиро

Іван Сорокатий

347 запомог по 120 зол.

на суму 41.640 золотих.

Дальші запомоги від 344-ої до 347-ої признаємо оцим передплатникам:

344. Хижий Осип с. Кондрата, Степань, пов. Костопіль.

345. Василишин Василь, Залуже пов. Яворів.

346. Демко Сидор, Тудорковичі пов. Сокаль.

347. Росовський Михайло, Горохівці пов. Перемишль.

Запомоги (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

Упав літак під Львовом.

В Скнилові під Львовом є летунська площа і шопи, де стоять літаки. Там військові летуни відбувають вправи. В четвер 5. грудня підлетів поручник Мечиковскі і зачепив крилом свого літака за другий літак, що також летів. Оба літаки впали на зимлю і розторощилися. З під літаків добули три трупи. Поруч. Мечковскі смертельно поранений.

КОНІ БУДУТЬ НОСИТИ ЗІ СОБОЮ СВОЇ МЕТРИКИ

Польські часописи, що наперед знають дещо про нові розпорядки, пишуть, що незадовго має появитися наказ, аби кождий кінь мав причіплену бляшану скриночку, а в ній аби була метрика того коня. Буде так, як з військом на початку війни: кождий тоді носив маленьку бляшку а в ній леґітимацію. (Це називалося „Штербецеттель“!)

ВІЧНІ ЧОБОТИ.

В індійськім океані, близько Австралії жиє рід рекінів, (великі риби, що поїдають людий) з яких скіра не дається знищити. Знавці кажуть, що чоботи з тої скіри такі сильні, що вистарчилаби одна їх пара на ціле життя людини. Біда лише в тім, що пара таких чобіт коштувалаб нині коло 300 зол.

Що пишуть про наш Календар „Золотий Колос“.

Дорога Редакціє!

Читаючи точно Календар „Народньої Справи“ Золотий Колос, не можу вибрати, що мені найліпше подобалося, бо всьо воно має свою велику вартість. Тільки то знаю, що якби ми селяни жили так, як нас учить „Золотий Колос“, то нам не треба і Канади.

Сердечно поздоровляю і остаю з поважанням

Франц Лісік.

Що чувати в нашім селі

Де були віча і наради?

В Горожанці пов. Підгайці було 8 XI. віче посла В. Целевича.

В Підлісках малих, пов. Львів було 13 жовтня віче послів Ліщинського і Кохана. На вічу були люди із сусідних сіл (Запитів, Віслобоки, Стронятин, Сетіхів, Жидачів).

В Грушові пов. Яворів було 20 X. віче тих самих послів і того самого дня була господарська нарада в Коровиці пов. Любачів.

В Довгомостисках пов. Судова Вишня було 20 X. віче посла Тершаківця.

В Калуші був 14 жовтня Повіт. Народний Зїзд. На зїзді були посли М. Струтинський і сен. Ол. Черкавський. Головою Нар. Комітету вибрано Д-ра І. Сохацького. Зїздови проводив о. дек. Зарицький з Войнилова і дир. Загаевич з Калуша.

В Царинськім, в Берегах горішних і в Волосатім, пов. Ліско були 26 і 27 жовтня віча посла Тершаківця. Віча показали, що не лише в цих селах, але і в сусідних росте народня свідомість. Віча відбувалися заходом о. Трисецького з Волосатого і о. Данилова з Царинського.

Посли Ліщинський і Кохан відбули ряд віч в Любачівщині і Чесанівщині, а то м. м. в селах Дахів, Залуже, Нове Село, Люблинець Ст., Німситів, Улазів, Диків і Цівків. Посли ствердили, що наші центральні економічні (господарські) установи за мало звертають уваги на ці повіти.

———

Опамятайтеся! Оздениж. пов. Луцьк. Наше село, як і другі свідомійші села, заложило в грудні 1928 року, філію Т-ва „Просвіта“, в хаті місцевого Івана Лавренюка. З початку 29. р. розвинуло, наше село, гарну діяльність. Молодь дуже завзято горнулася до праці; вписалося около пядьдесять членів „Просвіти“. Заложено читальню й Аматорський Гурток, котрий в короткім часі, дав пару гарних вистав. При тім, в селі є дуже гарно розвинений хор, котрий в часі Різдвяних свят заколядував чимало грошей, на ціль читальняну. Словом сказати, — в селі йшло до чогось майбутнього! А тепер воно зовсім не так, як думалось. В селі все спить, аж хропе! Молодь зовсім одбилася від читальні, — нині по вечорам в карти грає, а в свята гуляє в місцевим шинку в М. Зупа, сидячи там аж до ранку, що потім приходять батьки, тай за чуби витягають. А голова Просвіти, Михайло Сощук, тільки гонору набрався, а до праці не береться. В читальні позваляє на забави з горівкою і сам пє. Схаменіться!

Г. Ю.

———

Гарно! Село Юнашків, повіт Рогатин. Дня 24. листопада наш Аматорський Гурток дав виставу „Розумний і Дурень“ Дуже гарно відограли цю штуку Аматори і Аматорки, самі молоді, по 15 літ. Всі були вдоволені і хвалили собі. На жаль ще в нашім селі є кілька старших темних хлопців, що нам перешкаджають. Встид вам старшим, щоб ви нам вбороняли і туманили, як ми хочемо йти вперед за другими народами а не лишалися заду. Ми вже хочемо жити по людськи, а не так, як деякі наші батьки і ви ще з ними, в Мошка за столом! Хочемо щоб наша краса процвила, як в других народів! Перед представленєм наш парох о. Кіржицький, пояснив на вечірни людям, що то значить „Просвіта“ і яку вартість має представлення, яку воно користь приносить людям. Честь і подяка нашому о. парохови, що ще тільки тому дві неділі, як став в нас парохом, а вже помагає своїм словом і ділом у свідомій роботі.

Один.

———

Врозуміть їх! Село Блюдники пов. Станиславів, рахується за дуже свідоме село, бо всі установи тут є, крім Кружка „Сільського Господаря“. І Кружок уже має заснуватися, аж тут в неділю 1. грудня наш пан Крушиньскі заложив „Kółko rolnicze“ і потрафив звтягнути до „Kółka“ наших людий, — навіть декого з Виділу читальні. Що з Вами люди? Таж „Сільський Господар“ подасть вам ті самі науки, що й „Kółko“ і то в рідній мові, бо рідна установа. Отямтеся!

———

Поклін Поляглим! 3 XI. відбулася урочиста панахида за Поляглих героїв—стрільців у Глинянах Почесну сторожу коло могили з хрестом і вінцями повнили Соколи зі списами через цілу Службу Божу і Панахиду. Співав хор Молоді з Глинян, а по Панахиді відіграла Сокільська Орхестра „Со святими“ і „Боже Великий“. О. Єв. Костишин з Балучина виголосив проповідь, що зворушила всіх до сліз. — Подібно гарне свято в честь поляглих за нарід було 1. листопада в Заставчу, де спочиває Укр. Січ. Стрілець (четар) І. Балюк. Ціле село було прикрашене національними синьо-жовтими хоругвками. о. Коцюбинський відправив Богослуження і Панахиду, та виголосив проповідь. Вечером у читальні прочитав студ. Пришляк Осип гарний відчит про те, що значить для нас день 1. листопада і як ми цей день повинні святкувати. По відчиті заряджено на 3 мінути мовчанку для вшанування памяти поляглих. (24. листопада був у Читальні „Чайний вечір“ (без алькоголю) і твереза забава. Зібрано 6 зл. на Укр. Інвалідів).—13. жовтня посвячено в Богутині, пов. Зборів, хрест на могилах наших стрільців, що згинули там геройською смертю літом 1919 року. За почином о. пароха Онуфрія Ґайовського вимуровано гарну могилу й поставлено хрест з відповідною написсю. Свято відбулося при участи о. дек. Рицаря, о. Гуньовського і о. Кутного. Сусідні громади зложили вінці. Варто згадати, що свідомі люди Богутина взялися до будови памятника мимо нещастя, яке навістило весною їх громаду, а саме, пожар знищив був майже 30 господарств.

Р. Д.

———

Куляшне. Село троїться. На св. Михайла наші люди „святкували“ так, що майже ціле село попилося денатуркою і похорувалися! Може аж тепер трохи опамятаються. На скільки то місяців мож було післати передплату за „Нар. Справу“, замісць видати на отрую!

Сусід зза води.

———

Дописувач зі Скобелець, пов. Горохів жалується, що майже вся місцева молодь дуже темна і дика і заховується непристойно не тільки на вулиці, але і в церкві згіршення викликує. Сором і ганьба такій молодіжі!

Браття Лемки подають нам руки. В селі Складистім, поч. Лабава коло Нового Санча зібрали люди з нагоди посвячення дому Дамяна Стафіна 7 зол. на „Рідну Школу“ і вислали через нашу Редакцію. Хоч не велика то лепта, але щира і є потішаючим знаком, що і наш брат—лемко будиться і вже не тільки серцем почуває, але і на ділі показує, що він є членом великого українського 40-міліонового народу. Жертводавці пишуть: „А ви знов, братя зі Львова і всеї Сх. Галичини не забувайте за нас Лемків, приїжджайте і заохочуйте нас любити нашу спільну матір Україну та лупайте скалу нашої темноти для кращого завтра!“

Переписка і всякі поради

В. М. Монятичі. Стягнена передплата з запомоги числиться так, як кожда прислана передплата, але чи вона в Вас буде на цілий т. є. 30 рік? Як ні, то треба би щось ще додати.

К. П. Хлібичин лісний. Любий пане Пилипе! Ви зле нас порозуміли. Ми нігде не пишемо, що кождий передплатник виграє корову, бо це не можливе і виглядалоби на дурення людей. Виграти корову можуть **лише два передплатники,** бо лише **дві корови** призначені на надгороду. Але ми пишемо, що кождий передплатник **може** мати те щастя, а це правда. Вам краще подобалосьби, аби ми знову давали **кождому** піврічному і річному передплатникови, якусь книжку, а другим подобається, аби вильосувати менше надгород, але дорогих, тому ми даємо раз такі надгороди, а раз инші. Думаємо, що кождий передплатник може бути гордий своєю ґаветою, яка призначила крім численних надгород по 6 і 12 зол. також такі дві гарні надгороди, як корови, бо це рідкість. А завидувати не повинноси. нікому, бо ті корови в кождім разі виграють такі селяни, як і ви, а може й Ви? А як когось омине це щастя тепер, то може припаде йому колись другим разом.

„Просвіта“ — Дуліби. Запрошення прийшло за пізно — тому не могли помістити.

І. Жених, Топорів — не надається для нас.

Дехто присилає до Редакції письма і просить о ріжні поради а навіть хоче містити оголошення, а коли заглянемо в книгу передплатників, то показується, що це навіть не є наш передплатник. Отже заявляємо, що ріжні прислуги можемо робити тільки передплатникам і тільки їм уділяємо порад, коли порада є можлива.

Е. Д. з Т. Ви не є нашим передплатником, тому не можемо сповнити Вашої просьби і шукати адреси.

В. Г—ч. Боратин. Ще за слабі віршики, просимо далі вправлятися.

М. М—а. Віршок піде.

М. В. 1018. Тепер в Луцку виходить раз на 2 тижні „Хліборобська Справа“ (було оголошено в ґазеті), напишіть до Редакції в Луцк „Хліборобська Справа“, бо то та Редакція, що видавала „Сільський Світ“. Домагайтеся, аби Вам вислали ту ґазету або звернули гроші. Ми самі не можемо цего зробити.

Передплатники з Ридодубів. Ми вже писали, що листонош має доручувати ґазети безплатно і ґазета не сміє нікому пропасти, а як пропадає, то внести жалобу до громадського уряду. Покищо не можемо висилати ґазет на руки мужа довіря, але до цього приготовляємося.

Рудка на Волині. Напишіть звичайну допись.

Ожидів. Автор вірша: напишіть про це звичайно.

Г. Д. Спасів. Вам треба піти до лікаря скірних недуг.

В. Миланьчук в Пилипчу. Коли є докази, що та женщина справді Вас обкрадала і годиться надолужити втрату і віддати гроші, то можна погодитися без суду. Та коли — як пишете, поліція сама віддала справу до суду, то вже пропало Напишіть нам, який буде присуд, тоді помістимо новинку про це.

В. Крикити, Манява. Ми просили Укр. Тов. Оп. н. Інвал., аби Вам відписали.

Петро Злиднів — ще за слабе.

Автор віршів з Волковиїв, п. Дубно. Про ту погань, що діється в Волковиях, шкода писати вірші і дописи. Бачимо з опису, що ті поганці жадного сорому не мають, отже й ґазети не посоромляться. Треба, аби батьки взялися краще їх виховувати. Подібна безпросвітність в Старих Іванчицях, пов. Луцьк.

Космиран. Особисті справи нас не можуть обходити. А Ви ще й не підписалися!

НОВИНКИ.

Календар на тиждень

Грудень 15. — 21

15. Неділя, 25 по Сош. Авакума.
16. Понеділок, Софонія, Теодула.
17. Второк, † Варвари, Івана Дам. (Вмч. Варвари).
18. Середа, Сави.
19. Четвер, Миколая Чудотв.
20. Пятниця, Амврозія.
21. Субота, Потопія.

Увага. Свята в таких скобках (—) є виключно православні, а всі инші є спільні для Українців-католиків і православних.

Зміни місяця.

Повня 16. грудня,
Нів 30. грудня.

Як нарід приповідає:

На Аннино Зачатія починають пчоли мід їсти.

— Курка, що гребе, то все на себе.

— Що то за господар, що свого добра не глядить!

— Трудно літом без корови, а зимою без кожуха.

— Півсторінки „Українській Жінці“ в цім числі не даємо, бо є великий навал инших статів. Ту півсторінку дамо в слідуючім числі.

— Жертвуймо лепту! Виділ Читальні „Просвіти“ в Брошневі пов. Долина зачав будувати Народній Дім, але немає на те відповідних фондів. Цею дорогою звертається до українського народу з просьбою допомогти в цім ділі. Найменші жертви будуть щиро приняті, а їх імена (жертводавців) подамо в часописах. Слати на адресу: п. Андрій Хоптяк гол. коміт. будови село Брошнів, почта Креховичі, повіт Долина.

— Українська порадня Матерій у Львові, вул. Ходоровського ч. 15 розпочала поширену діяльність під проводом д-ра О. Прийми, як начального лікаря.

Отворено відділи:
1. Внутрішних недуг (д-р Прийма, д-р Барвінський, д-р Могильницький) від 9-10.
2. Ортопедичний д-р Могильницький від 9-10.
3. Дентистичний д-р Баранецький від 3 поп., в понед., середу і суботу лікар-дентист Стонська від 12-1.
4. Кварцева лямпа та ортопедична руханка від півдо 4-ої поп. д-р Могильницький. 1951.

— Що робить горівка? Антін Копійка, госп. в Журавні має перед судом в Журавні ось яку розправу: Шинкар Еліяш Чертеж заскаржив його за суму 500 зол., котру ту суму завинив Антін Копійка за напій горівки за один рік. Коли суд зажадав доказу, то жид коршмар неміг доказати, а нарешті погодився враз з коштами на суму 150 зол. От доказ, як горівка нищить наших хліборобів, як кождий коршмар дописує три рази більшу суму, як чоловік справді напив. Гоніть коршми зі села, закладайте протиалькогольові Товариства, робіть весілля, хрестини без напитків, а замісць дати жидам заробляти і годуватися нашим хлібом, купіть собі або своїм дітям якусь потрібну річ, або зложіть ті гроші, що їх мали пропити, до каси на ощадність.

„Стшельци“ гуляють. В селі Козівці пов. Бережани ходять члени польського „Стшельця“ по селі і нападують людий. Буває, що й стріляють з крісів, яких набрали, невідомо звідки. Гарні порядки і публична безпека! Громада Козівка тай инші села, де „стшельци“ показують свою буту, повинні відповідно запротестувати у властий і зажадати, щоби від диваків відібрали зброю.

— Варта в Ланчині. Р Ланчині пов. Надвірна стояла довгий час заперта худоба, через пошесть у полонині. Люди мусіли і мусять далі робити нічну варту, це є великий тягар, та коби то бодай справедливо його розложили. А то один робив три рази варту, а другий чотири, ґазди вартують, а салінарні і залізничі не роблять, лише змушають навіть хорих тягнути на шарбу і дощ.

— Громади Батятичі, Рожанка, Константинівка і Зубомости вилучено з жовківського повіту і прилучено до повіту Камінка Струмилова, воєвідство Тернопільське.

Випадки. В Чорткові побилися в реставрації вояки з цивільними. Вояки почали втікати, скочили в ріку Серет і два з них втопилися. — В Долині застрілив хтось еметированого салінарного робітника Осипа Винника. — В Богові пов. Підгайці арештували якогось Юзефа Бернацкога, що збирав якісь податки і представляв себе урядником скарбової палати чи контролі. А то був шахрай, що хотів вимантити гроші.

— Підроблені 50-долярівки і 5-золотівки. Появились в обігу 50-долярові банкноти. Вони так добре зроблені, що тяжко їх відріжнити від правдивих. Найскорше можна їх пізнати по тім, що на них нема ріжнокольорових ниточок, як це мають всі правильні доляри, лише такі ниточки є намальовані ріжними красками. Тому будьте дуже обережні, як вам платять 50-доляровими банкнотеми. Також появились фальшиві металеві пятьзолотові гроші. Їх пізнати по звуку. Як кинути правдиві гроші, то вони дзвінко дзвонять, а фальшиві дзвонять глухо, або цілком не дзвонять. Є також трохи двінкі гроші, мосяжні, зверху поніклювані, або посріблені. На щастя вони лихо посріблені і крізь білу поволоку видно жовті плями. Є навіть порцелянові, про що ми вже писали.

— Війна всему причиною... В Братиславі на Словаччині засудив суд якогось Боґнера на смерть, бо він мав на сумлінню богато убійств і грабунків. Коли його привели під шибеницю, Боґнер попросив, щоби йому позволили сказати кілька слів, і зачав говорити, що тілько війна зробила його злочинцем. Він воював на всіх фронтах і так здичів і привик до людської крови, що вже не штука було йому зарізати людину. Потім сказав до ката: „Моє поважання, приятелю, жичу тобі щастя і поводження“ і тоді заложили йому петлю на шию. Може Боґнер і мав трохи слушности, що війна була причиною його здичіння, але не зовсім. Майже всі злочинці, що тепер для гроший відбирають людям життя, це головно молоді люди від 18 до 25 літ, які в війні не були і не воювали. Отже причиною злочинства є головно зле виховання, те, що батьки не звертають уваги на свої діти і не наклонюють їх до доброго.

— Добре бути амбасадором. Доньці польського амбасадора (посла) в Парижі, Хлаповского, злодії вкрали шнур перел зі шиї, вартости чверть міліона золотих. Якби вартість перел перечислити на землю, то за них можна було купити коло 150 до 200 морґів доброї землі. Отже пані носять часом і 200 морґів на шиї!

— Дерево замісць лямпи. В одній німецькій провінції над Реном від якогось часу дуже розбивалися ночами авта до придорожних дерев, бо дорога вузька. Німці взялися на спосіб і посмарували всі стовбурі придорожних дерев фосфоровою розчиною. Тепер фосфор у ночі світить і авта їдуть собі безпечно.

— „Народня Справа“ виходила колись в Київі. За української влади на Украйні виходила в Київі українська селянська ґазета, що називалася так само, як і наша: „Народня Справа“. В одній книжці читаємо спогади одного з редакторів ґазети. Він пише, що київська „Народня Справа“ була найкращою тижневою ґазетою для українських селян, розходилася по всій Україні і доходила аж до найглухіщих закутин Полісся і Волині. Була редаґована так, що крім загальних відомостий зі світа, містила і всякі цікаві статті, як краще жити і господарити. Ґазета ця виходила від січня 1918 року аж до лютня 1919, коли то українську столицю захопили московські більшовики. Тоді вже ця ґазета не могла в Київі друкуватися, бо була щиро-народня патріотична ґазета, якій російські наїздники не булиби позволили прожити і одного дня. Дуже тішимося, що колишня селянська ґазета з таким самим іменем, як наша, не сплямила того імени, але мала подібні гарні цілі, як і наша: освідомлювати нарід і вести його по добрій дорозі до кращої долі.

— Жертви на добродійні цілі. Кирило Чура з Іскань п. Перемишль прислав на „Р. Школу“ 42·80 зл., а то 35 зл. зібрані з нагоди імянин о. пароха М. Гука, 4·80 на весіллю Матвія Марчака, а 3 на весіллю Кирила Фіґаса. Село свідоме, народні установи гарно розвиваються мимо великих перешкод від уряду громадського і влади. Для усвідомлення села працює о. М. Гук і його жена, Зиновія, що веде Амат. Гурток. Дві „научительки“ мають черeду псів, які кусають дітий і старших, як ідуть дорогою і ради на тих псів нема! — Стефан Стефанишин, муж довіря з Бовшева пов. Рогатин, прислав на „Рідну Школу“ 12 зол., які на ту ціль зажадав від одної жінки, що неслушно його обидила і потім перепросила. — На весілю в домі Е. Шалиби в Супранівці пов. Скалат, зібрав Д. Любнецький, муж довіря „Н. С.“ 6·10 зол. на українських інвалідів. Честь жертводавцям!

— Дитина з дзюбом. У Варшаві сталося диво. Якась жінка вродила в шпиталі дитину, що замісць носа мала пташачий дзюб, а ціле лице заросле волосям. Дитина жила кілька годин. Мертву дитину дали до музею в спіритус, де її кождий може оглядати.

—о—

Просьба до Сорокатого.

Мушу до Вас зголоситись, Пане Сорокатий, щоб Ви про жінок не сміли зовсім забувати; бо ми жінки Ваші вірші дуже полюбили, як прийде „Народня Справа“, то вже Боже милий, така втіха, що роботу треба всю кидати, бо там певно щось цікаво пише Сорокатий.

Бо він пише нам всю правду з гори на долину, розвеселить Він старого і малу дитину. Бо то треба від дитини зараз научатись, як виростуть, щоб вже знали зі руки триматись, щоб вони не розходились як вівці по поли, і щоб не зносили горя у чужій неволі.

Щоби Бог 'дав пережити ті всі заверухи, бо йде зима, треба шити великі кожухи.

А як весни ми діждемось, будем працювати, а Вас просим загостити до нас війтувати. А поки що, Пане Йване, просим написати вірш великий до нас жінок, бо любим читати. Ви сповните нашу просьбу, в мене є надія, жичу щастя і здоровля

із Вільшан Марія.

Львів буде світити і грітися земним газом

Там, де добувають нафту, зі землі разом з нафтою, добувають земні, світильні ґази, подібні до того ґазу, що його по містах роблять фабрики ґазу з камінного вугля. Тільки земний ґаз не смердить і дає два рази більше тепла, як штучний ґаз з вугля.

До недавна не знали, що зі земним ґазом робити. Звичайно пускали його у воздух і він марнувався. Пізніше зачали його потрохи ловити до збірників і рурами розпроваджували до копалень та опалювали машини. Але більша частина ґазу далі марнувалася, бо його було забогато. Аж тепер взялися на спосіб і весь ґаз хотять використати для господарських цілий. Будуть той земний ґаз рурами розсилати по цілім краю і до більших міст і фабрик. Покищо з Дашави коло Стрия побудовано рури до Львова і тами рурами буде йти ґаз до львівської ґазівні а звідти по цілім місті і фабриках. Обчислили, що тоді ґаз у Львові, що тепер коштує коло 40 ґрошів за кубічний метр, буде коштувати лише 15 до 20 ґрошів і буде ліпший.

Кажуть, що тоді ніхто у Львові не буде уживати ні дров ні вугля, лише всі будуть варити і палити ґазом. І фабрики будуть палити ґазом. Як бачимо, великі скарби криє в собі наша земля.

Відкопали носорога в Старуні.

Перед війною викопали в копальни воску в Старуні коло Богородчан кости мамута, то є величезного передпотопового слона. Тепер відкопали в Старуни носорожця. Він лежав до гори ногами і правдоподібно втопився в озері, там де нині є земний віск. Носоріг заховався так добре, що навіть скіра і шерсть збереглися. Вчені кажуть, що викопаний носоріг жив перед 10 тисячами літ.

Виходить, що тоді в нас було горяче підсоння, бо мамути і носоріжці могли жити тільки в горячім підсонню.

—о—

Корчиться дно океану.

20. листопада навістив землетрус морське дно між північною Европою і Америкою, на ширині майже цілого Атлянтійського океану. Кораблі, що в той час були на морі, майже не відчули того землетрясення, видко, що було досить нагідне. Але цей землетрус ушкодив підморські телеграфічні каблі, що ними йдуть депеші з Европи до Америки. Всіх тих каблів є 21, з того 10 урвалося при цім землетрусі. Їх тепер направляють морські нурці.

Господарські справи.

Що по чому.

У Львові, дня 9. XII. 1929.

Збіжжа держиться при тих самих цінах, що попереднього тижня. Лише пшениця незначно потаніла: за двірську пшеницю платять від 37 і пів до 40 зол.; за селянську 33 і пів до 37 зол. Овес 19 до 22; ячмінь 18 до 21 зол. Кукурудза 24 до 25. Біла фасоля 70 до 75, краса 40 до 55, кольорова 40 до 50. Гречка 24 до 25. Просо 40 до 41.

Масло, молоко, яйця.

Маслосоюз платить за літру молока 44 ґр., за кґ. доброго масла 6 зол. за літру сметани 1·90, за копу яєць 12·30. Ціни такі самі, як минулого тижня. Лише яйця подорожіли.

Худоба. Минулого тижня пригнано на львівській торговици такі ціни: за корови по 1·35 до 1·60 зол. за 1 кґ. живої ваги, за ялівки по 1·30 до 1·65; за телята по 1·60 до 1·90 зол. В пятницю дня 6. XII. зігнано на львівську торговицю мало худоби і коней і ціни сильно підеслися.

Свині. Експортова різня Рукера на Знесіню платить за безроги на бекони по 2 до 2·20 зол. за кґ. живої ваги, за свині на вивіз до Відня, повище 120 кґ. по 1·80 зол., за товсті свині по 2 до 2·25. Ціни падуть.

Паша. За солому платять у Львові 8 до 10 зол., за сіно 12 до 14 зол. За ґрис подрібно по сотнарові по 19 до 20 зол. за конюшину 12 до 14 зол.

Ґіпс, томасина чи вапно?

В декотрих околицях вживають господарі ґіпсу на гноїння конюшини і хвалять собі його. Тимчасом ні одна господарська книжка не радить його вживати? Чому?

Ґіпс має в собі вапно і сіркову кислоту. Як він помагає, то тільки тому, що має вапно. Тай сіркова кислота трошки помагає. Але якби висіяв більше ґіпсу, то він пошкодивби, бо з ним ми далиби забогато сіркової кислоти. Мимоволі насувається питання, чи не ліпше розсіяти по конюшині саме вапно, яке їй напевне не пошкодить, ніж розсівати далеко дорощий і небезпечний ґіпс? Напевне, що ліпше сіяти вапно. Тільки там, де є великі зложа ґіпсу і де його можна дістати дуже дешево, можна замість вапна ужити ґіпсу. Всюди инде ліпше і практичніше вапно. Його треба в осени або на весну розсіяти коло 3 до 5 сотнарів на морґ і заволочити ланцюховою бороною.

Хто угноює конюшину (люцерну, сіножать) томасиною, той рівночасно угноює ґрунт вапном. Бо томасина має в собі богато вапна. Але ще ліпше робить той, що угноює сіножати та конюшину чи люцерну томасиною і потасовою солею, а попри те ще трохи вапном, особливо на трохи підмоклих ґрунтах.

Що робити, аби й соломяна стріха не горіла.

Треба з озимої соломи наробити снопиків на 12—13 центиметрів грубости і відрубати від них колоски. Снопики складається рядками в яму, біля будівлі, що її треба покривати, й заливається їх рідкою глиною. Глина має бути товста, — себ-то в ній повинно бути не багато піску. В ямі снопики мають лежати 1—2 доби, а коли глина піскувата, то 4—5 діб. Коли снопики цілком проймуться глиною, то їх виймають і складають біля ями, щоб стекла з них вода та зайва глина. Вкупі снопики мають пролежати 1—2 доби, а щоб вони не пересихали, — їх покривати соломою, ряднами або соломяними матами. Потім снопики подають вилами на дах, де їх майстер розвязує й розсипом кладе на лати правильними рядками, 15—13 центиметрів грубости. Вкриваючи, снопики прибивати праником або легшою деревяною лопаткою, щоб солома щільнише злягалася. Лати на кроквах мають бути набиті не більше, як 20 центиметрів одна одної. Лише один нижній шар соломи кладеться гузірем до низу, — решта ж кладеться гузірем до гори, а колосками до низу, як і звичайно. Солому нічим привязувати до хат не треба, бо її зєднує глина. Зроблений дах розчісують граблями, в яких густі зубки зроблені з звичайного дроту). Чешуть спочатку злегка, а потім сильніше —на всі зубки, потім дах побивають деревяною лопатою, щоб він був гладенький. Чесати й прибивати треба з землі—отже й граблі та лопату треба мати з довгими держаками. Найкраще робити такі дахи або на весні, або в осени, коли глина не скоро висихає. А як вона на соломі до кінця роботи занадто висохла, то треба дах змочити рідким розчином глини. Як висох і на ньому зявилися щілини, треба його полити рідким розчином глини, розчесати граблями, прибити деревяною лопатою. Вага такого даху на 1 квадр. метр буде небільше, як 40—45 кільоґрамів. Цей дах не горить від іскри, головешки та іншого наносного вогню і може триматися без направи до 15—20 років. Чим менше піску було в глині, тим довше стоїть дах, значить для такої роботи треба шукати товстої глини.

Так само можне зробити вогнестійким і старий соломяний дах, коли його змастити глиняним розчином зверху. Для цього з даху граблями здирають мох, обрісники і всяку зелень, як вона є на ньому і верхню солому скуйовджують, щоб у середину краще просякав розчин, що ним поливають дах, починаючи з верху.Политий розчином дах прибивають деревяною лопатою, щоб він був гладенький. Розчини для заливки даху вживають такі:

I. Спосіб.

1. Кізяків коровячих, свіжих 1 відро
2. Сухої торфової землі 1 „
3. Глини товстої . . 2 „
4. Води стільки, щоб утворити розчин густий, як сметана.

II. Спосіб:

1. Вапнового молока . 4 відер
2. Смоли розтопленої 1 „

Смолу й вапнове молоко треба добре нагріти і ще теплим розчином заливати солому на даху.

Спосіб III.

1. Цементу . . . . 1 відро
2. Вапнового тіста . ½ „
3. Дрібного чистого піску 2—3 відро
4. Води стільки, щоб розчин добре лився, але щоб не був занадто рідкий.

Спосіб IV.

1. Коровячих кізяків свіжих 1 відро
2. Глини товстої . . 1 „
3. Дрібної полови . 1 „
4. Води стільки, щоб розчин був, як густа сметана.

Цим розчином (тістом) змазують солому на даху деревяною лопаткою або їстиком, потім прибивають лопатою.

Спосіб V.

1. Глини товстої . . 5 відер
2. Коровячих кізяків свіжих 2 відер
3. Піску дрібного чистого 1½ відер
4. Вапнового тіста . ½ відра
5. Полови дрібної . 1½ „
6. Води стільки, щоб розчин був, як густа сметана.

Намащують дах так, як і IV розчином.

Коли дах буде висихати, то в глині на ньому зявляться щілини. Щілини треба замастити тим самим розчином, що й дах, а потім, щоб дах був гладенький і щоб вода дощова, з нього добре стікала, затерти їх деревяною теркою.

Американське божевілля.

Як кому, добре жиється то його чіпається дурійка. Таке сталося з одною молодою порою в Америці. Наймили собі великий літак і разом з дванацяти слюбними гостями пустилися в гору. Як літак летів зі скористю 175 км. на годину 800 метрів над землею, взяли там слюб і рішили всі при помочі летунських ратункових парасолів, вискочити з літака на землю. Перша вискочила панна-молода. Але парасоля не відтворилася і молода, як камінь впала на землю та забилася на смерть. Те саме сталося з молодим. Як це бачили гості, то вже відійшла їм охота скакати на землю і вони поволи злетіли літаком. От-хоч американці, але часом роблять дуже дурні штуки.

Панна застрілила монахиню.

В Жовкві застрілила 21. листопада 19-літня учениця семінарії, Ольга Редько, дочка урядника, молоденьку монахиню. Застрілила її підчас молитви в костелі. Як її арештували, призналася, що монахиня так їй подобалася, що вона не могла без неї жити.

А застрілила її тому, бо дізналася, що монахиню мають перенести до другого міста. Аби її не стратити, воліла її застрілити.

Вбійниця від давна поводилася дивно і їй подобалися гарні дівчата.

ТОРБИНКА СМІХУ

Відчинив хату

— Ти чув, що Василеви вліпили 8 місяців за те, що серед ночі відчинив хату.

— А, щож то? В ночі не вільно відчинити хати?

— Вільно, але він відчинив чужу хату!

Щирий

Авто потрутило чоловіка, а чоловік свариться з шофером:

— Що то є? Ви не вмієте трубіти?

— Трубіти вмію, але не вмію їхати!

У адвоката

Адвокат: Ну, щож вам сказав пан радца?

Селянин: Післав мене до чорта! Ну, а я подумав тай пішов до вас!

У шевця

— Пане майстер, що нема тижня, як я взяв у вас чоботи, а вже кривляться!

— Кривлятьея, бо ще не заплачені!

На польованню

— Що до лиха? Я виразно бачив, як по моїй стрілі став заяць дуба!

— То паночку, з радости, що ви його не вцілили!

Якби не жінка.

ІВАН: Якби не моя жінка, то вже булиби мене нині в місті обікрали.

СЕМЕН: Або жінка зловила злодія за руку?

ІВАН: Та не зловила, але взяла мені з кишені всі гроші, як я пішов з дому.

Кого лекше водити?

— Мошку, ти такий мудрий жид і всі жиди такі хитрі, а прецінь водив вас Мойсей 40 літ по пустині!

—Ну, то що, Іване? Якби то були не жиди, але самі Івани і Василі, то вас водивби 80 літ!

В школі.

Учитель каже: Отже уважайте, діти, ремісника мож пізнати по тім начинню, що тримає в руці. Івасю, твій батько є шевцем, правда?

Івась: Правда прошу пана.

Учитель: Ну, а що звичайно тримає твій батько в руках?

Івась: Килішок, прошу пана

НАШІ АРТИСТИ.

Це є Драматичний Гурток при Читальні „Просвіти“ в Уричі, п. Сколе. Цей гурток заснований в 1925 р. і за один рік через свою невтомиму діяльність зумів збудувати власний дім для Читальні „Просвіти“, а протягом дальшого часу постаратись о богату ґардеробу, мальовані декорації для вистав і т. д. Згаданий Гурток дав вже цілий ряд представлень, переважно народніх драм, а в останніх часах дав вистави: „Ясні зорі“ і „Хмара“, котрі пройшли з дуже гарним успіхом. Цей Гурток причиниься головно своїми виставами до великого розвитку своєї Читальні, за що йому честь, слава і щира подяка! Читальник.

Відподальний редактор: Лев Г. Батий Видавець Іван Тиктор.

З друкарні Щасного Беднарского в аренді „Кооперативи Графічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76-14.